

# הרצל בתקשורת

## דוח תקופתי (אוגוסט 2018)

מאת ד"ר אנטון ברקובסקי

### בעיתונות

במסגרת ציון "היום הלאומי של שוויץ" נערכו פגישות עם השגריר בארץ, בהן צוין הפוטנציאל האנושי הרב של שתי המדינות והקשר הישראלי אליה, במיוחד לבאזל, בה הרצל ערך את הקונגרס הציוני הראשון.<sup>1</sup>

לרגל ציון 69 שנים להבאת קברו של הרצל ארצה פורסמה בג'רוזלם פוסט כתבה על הר הצל, אתר ההנצחה והמוזיאון שבו.<sup>2</sup>

ב"הארץ" הופיעה כתבה על "ארון הנפלאות" של בית ורה וחיים ויצמן, שבו אוחסנו המתנות שקיבל ויצמן במהלך טקס הנחת אבן הפינה של האוניברסיטה העברית. בין הפריטים הוזכרו תמונותיו של הצייר אהרון שאול שור, שצייר את "עץ הברוש של הרצל" - העץ שנטע המנהיג הציוני במסגרת מסעו בארץ ישראל.<sup>3</sup>

מורה הדרך אלישע שרעבי פרסם בכתבתו את מוזיאון הרצל שבהר הצל, תוך שילוב סיפור היסטורי.<sup>4</sup>

בג'רוזלם פוסט המשיכה להיסקר המסע של 21 ישראלים שיצאו לאירופה בעקבות המקומות המכוננים של הציונות שבהם שהה הרצל.<sup>5</sup>

במכתבו למערכת "הארץ" טען חנן עמיאור, כי השמאל הישראלי השולט באוניברסיטאות ובתקשורת משכתב את ההיסטוריה לשם קידום מטרותיו הפוליטיות. בין היתר האשים את דימיטרי שומסקי (כתב "הארץ") בכך שהוא הציג את הרצל בתור "הוגה אנטי-לאומי...", או לפחות בתור זה "שראה בלאומיות רע הכרחי שיש לרסנו...".<sup>6</sup>

"חוק הלאום" המשיך לשמש עילה לכתבות ביקורת על ממשלת נתניהו ומהלכיה. ספרו של הרצל "אלטנולנד", בו נכתב על "מדינה יהודית ובה זכות שווה לתושבי הארץ הערבים", שימש את שלמה אבינרי בתור אחת הדוגמאות כדי להוכיח עד כמה ישראל המודרנית רחוקה מהחלום הציוני.<sup>7</sup>

<sup>1</sup>Cashman, Greer Fay. Grapevine. *The Jerusalem Post* (3.8.2018), p. 20.

<sup>2</sup> Oppebheim, Oren. ON THIS DAY: Theodor Herzl re-interred 69 years ago atop Mt. Herzl. *The Jerusalem Post* (3.8.2018), p. 7.

<sup>3</sup> מישורי, אלק. כף הסיידים אשר החזקתי בידי. *הארץ* (2018.3.8), עמ' 2.

<sup>4</sup> שרעבי, אלישע. הרצל אמר... יבניתון (3.8.2018), עמ' 60.

<sup>5</sup> Schreiber, Elliana. Zionism through Herzl's footsteps. *The Jerusalem Post* (3.8.2018), p. 27.

<sup>6</sup> עמיאור, חנן. השמאל משכתב את ההיסטוריה. *הארץ* (8.8.2018), עמ' 11.

<sup>7</sup> אבינרי, שלמה. על ציונות ואזרחות שווה. *הארץ* (10.8.2018), עמ' 19.

מסמכים פולניים סודיים מלפני מלחמת העולם השנייה זכו לאחרונה לפרסום. מתברר כי הבולשת הפולנית ניהלה מעקב רציף אחר פעילותו הציונית של מנחם בגין. באחד מדיווחי המשטרה תועד בין היתר כי "בכינוס הציוני שיבח את הרצל"<sup>8</sup>.

בעיתון לילדים ונוער "אותיות" התפרסם סיפורו של דרייפוס והשפעות המשפט שלו על הרצל ועל דרכו הציונית.<sup>9</sup>

עקוב ותחקור בשדה תעופה בן-גוריון של פיטר בינארט - עיתונאי אמריקני שהשמיע ביקורת נוקבת כלפי ראש הממשלה נתניהו – פורשו ב"הארץ" בתור אחד הביטויים ל"אידיאולוגיה האפלה שבה דבק הממשל הנוכחי". בינארט הוא אחד מבין תומכיה הציוניים הבולטים של ישראל, שאף חיבר ספר אודות המשבר בציונות בו הוא קורא לחזור למורשת של הרצל ואחד העם.<sup>10</sup>

מחקר חדש מאת משה נחמני יוצא לאור בספר "לב האומה". הוא מציג הספדים ונאומים שנשאו גדולי רבני דורו של הרצל בארץ ובחו"ל על מנהיג התנועה הציונית.<sup>11</sup>

ב"הארץ" שיערו כיצד היה מגיב אחד העם למציאות העכשווית של מדינת ישראל, בייחוד לכישלון של ישראל להוות מרכז רוחני לעם היהודי, בין היתר ליהודי ארה"ב הרפורמים, כאשר בארץ לא מסוגלים אפילו להעניק פתרון בנוגע לסידורי התפילה בכותל לקהילה...<sup>12</sup>

פרופ' יולי תמיר התעמקה במהויות האידיאולוגיות-פוליטיות של חוק הלאום בשיח הציבורי, השימוש בו על ידי ראש הממשלה ומחנה הימין, לצד ההתנגדות של המגזר הערבי. בין היתר טענה, כי "...לא להיות אויבים אפשר גם כשלא מסכימים... כשערבים אינם שרים את ההמנון, אינם רואים בהרצל אב רוחני ובציונות מקור השראה".<sup>13</sup>

לרגל פתיחת שנת הלימודים פורסמו ב"ידיעות אחרונות" מספר תמונות של כיתות הלימודים מתקופת המנדט והשנים הראשונות של המדינה. באחת התמונות משנת 1950, שצולמה בכפר העבודה אשתאול, מופיעים עולי תימן שלומדים עברית. בכיתה תלויה תמונתו של הרצל ותחתה ציטוט: "הציונות מבקשת בשביל עם נטול קרקע - אדמה משלו וכבוד משלו".<sup>14</sup> כמו כן, במוסף שבת של העיתון הופיעה ההתייחסות לתערוכה באוניברסיטה העברית שהוקדשה לאירועי הקמתה. בין היתר הופיע בה הטקסט המקורי שכתבו המייסדים ובו התאריך המדויק של האירוע: "... יום רביעי בשבת בחמישה עשר לחודש החמישי לחודש מנחם-אב בשנת 5678 לבריאת העולם, שנת 1849 לכנסייה הראשונה שאסף הדוקטור בנימין זאב בן יעקב הרצל את הציונים..."<sup>15</sup>.

<sup>8</sup> ילון, יורי. המסמכים חושפים: כך עקבה פולין אחרי בגין. *ישראל היום!* (17.8.2018), עמ' 17.  
<sup>9</sup> הורוביץ, צוריאל. מעשה בעלילה. *אותיות* (10.8.2018), עמ' 10-11.

<sup>10</sup> Stenger, Carlo. Peter Beinart and illiberal Zionism. *Haaretz* (16.8.2018).

<sup>11</sup> כהן, שמעון. מה חשבו על הרצל רבני דורו? *ערוץ 7* (21.8.2018).

<sup>12</sup> בן עטר, משה. כיצד היה מגיב אחד העם לנוכח המתרחש בישראל? *הארץ* (21.8.2018).

<sup>13</sup> תמיר, יולי. מה שגבאי ולבני אינם מבינים. *הארץ* (20.8.2018), עמ' 15.

<sup>14</sup> שיעור מולדת. *ידיעות אחרונות* (23.8.2018), עמ' 22-23.

<sup>15</sup> רחב מאיר, סיון. ילדות נשכחת. *ידיעות אחרונות מוסף שבת* (24.8.2018), עמ' 23.

ב"ישראל היום" פורסם ראיון עם העיתונאי ופעיל חברתי ד"ר אבישי בן חיים. בכתבה זכה בן חיים בתיאור הבא: "למרות הטקסטים הקשים... הוא רומנטיקן חסר תקנה... הוא מאוהב בחרדים, בצה"ל, בשמאל, בימין, בחילונים... בציונות, בבית"ר, בהרצל, בז'בוטינסקי... ומעל כולם - ברב עובדיה, בדרעי ובש"סניקים".<sup>16</sup>

---

<sup>16</sup> שלזינגר, יהודה. "כל האליטות האשכנזיות איחדו כוחות נגד ש"ס וריסקו אותה. נקרע לי הלב". ישראל היום! שישבת (31.8.2018), עמ' 46-52.